

CHRISTOFFER TIGERSTEDT & JUKKA TÖRRÖNEN

Muuttuvatko suomalaisten juomatavat? Kulttuurisen lähestymistavan jäljillä

Suomalaiset juomatavat ovat muuttuneet olennaisesti viime vuosikymmeninä. Yleensä juomatapoja analysoivat tutkimukset päättyvät kuitenkin toteamukseen, että juominen on yhä luonteeltaan perinteistä, kansallista ja yhtenäistä. Tällaiset johtopäätökset nojaavat käsityksiin kulttuurisesta viiveestä ja perustuvat stereotyyppisiin dikotomioihin, jotka asettavat vastakkain perinteisen ja modernin tai suomalaisen ja eurooppalaisen juomatavan. Artikkelissa osoitetaan, että juomatapojen analyyseissa ei problematisoida tavan käsitettä. Usein tavoilla viitataan vain kaikkein kaavamaisimpaan käyttäytymiseen, lähinnä ns. humalajuomiseen. Muut juomisen piirteet uhkaavat jäädä tämän varjoon. Myös toimijan juomiselle antamat merkitykset ovat jääneet vähälle enimmäkseen kyselyaineistoihin perustuvassa juomatapojen tutkimuksessa. Herkempää analyysia varten artikkelissa kehitellään juomatavan kulttuurista mallia, jota sitten sovelletaan tilastollisten ja laadullisten juomatapatutkimusten tuloksien tarkasteluun 30–40 viime vuoden ajalta. Analyysi tuo esiin, että olisi ensinnäkin tärkeää tehdä epidemiologisista aineistoista uusia yhtäältä juomatapojen yhtenäisyyttä testaavia ja toisaalta niiden moninaisuutta kartoittavia aikasarja-analyyseja. Toiseksi epidemiologisen ja laadullisen tutkimuksen ristiriitaisia havaintoja tulisi pyrkiä yhdistämään. Kolmanneksi sekä epidemiologisissa että laadullisissa juomatapatutkimuksissa tulisi keskittyä enemmän juomisen tilanteisen vaihtelun tarkasteluun.